

DULÓ KÁROLY

Harmadik típusú találkozások¹

Idézzük fel egy, az önállóságától 1950-ben megfosztott Pest környéki település iskoláját, amely a napközi otthonná lefokozott egykori községháza mellett szükölködik egy olyan épületben, melynek befogadóképességét jócskán meghaladja az ötvenes évek második felében ideözönlő Ratkó-gyerekek lélekszáma! A tanítás két műszakban folyik, az osztálylétszámok harminc fölött vannak, nem ritkán a negyvenet közelítik. A tanárok többsége régi vágású, lelkiismeretes, felkészült, bár kissé talán provinciális szakember, de akad közöttük egy-kettő, aki mintha más bolygóról cseppent volna ide. Ők hoztak szint a lódenkabátok világának szürkeségébe, ők nyitották rá igazán a szemünket a történelem és művelődéstörténet akkoriban agyonhallgatott értékeire és a nagyvilágra, ők adtak teret és valódi távlatot a korszak által egyébként gúzsba kötött képzeletünknek.

Egyiküket Colosnak hívtuk, mert magas, vékony alakjával feltűnően kiemelkedett a tanári karból. Mikor már tanított is bennünket, meggyőződhattünk róla, hogy Uray tanár úr nem csupán természetével magasodik a többiek fölé, mint ahogy nem testalkata miatt néztünk föl Lissák tanár úrra sem.

Gyerekkéssel egyszerűen a jó szerencsémnek tulajdonítottam, hogy találkozhattam velük, és tanítványuknak mondhatom magam. Felnőtt fejjel visszatekintve már látom, hogy az alagi iskola afféle enyhébb fokozatú internálótábor volt, ahová a hagyományos értékeket tagadó, értelmiségellenes politika száműzte azokat, akik származásuk és személyes adottságaik révén másfajta világot, eltérő értékrendet testesítettek meg, ezért aztán a rendszer számára nem volt kívánatos, hogy az ilyen „retrográd elemek” a fővárosban tevékenykedjenek.

Lissák György

Lissák György nem tanárként indult. Az általa következetesen elhallgatott doktori címének tanúsága szerint eredetileg jogász volt, aki a háború előtt országgyűlési jegyzőként működött. Széleskörű műveltsége révén számára nem volt gond, hogy magyart és történelmet tanítson. E téren azonban sosem szorítkozott a hivatalos, túlegyszerűsítő tananyagra. Szellemtörténeti összefüggésekbe is bevezetett minket.

Szemléletét, gondolkodásmódját példázzák történelmi regényei, amelyek a hetvenes évek megennyhült légkörében végre megjelenhettek. Az *aranykígyó*ban Martinuzzi Fráter György alakja és sorsa köré szöve fest a Porta és a Habsburg-udvar ármánykodásainak kitett magyar királyság és Erdély viszonyairól árnyalt képet, miközben beavat minket többek között a pálos rend működésébe. Legeza Ilona így ír a könyv-

ről: „A mű leginkább történelmi regénynek nevezhető, mely a dokumentumregény, az irodalmi forgatókönyv és az esszé eszközeit is fölmutatja. Hangvétele olykor a riportéhoz közeli, olykor drámaivá forrósul. A szerző a történész alaposságával és a szépiró ihlettségével nyúl Fráter György ellentmondásos alakjának megformálásához. A tényszerű és egyben szubjektív megvilágítás fényénél reneszánsz hősré ismerünk. Híven idézi a kort műveltség-, ízlés- és diplomáciatörténeti vonatkozásaival együtt. Párbeszédekbe és leírásokba szőtt utalásai, de mértékletes archaizálása is a kép pontosságát szolgálják.”

Az Ókori szerelmekben pedig a perzsák szemszögéből mutatja be a görögökkel folytatott háborúskodást Lissák György, aki e művében az ókori történetírók munkái mellett mitológiai és néphagyományokra támaszkodva mutatja be érzékletesen és sokoldalúan az emberi civilizáció bölcsőjét, a Közél-Keletet, ahol a különböző kultúrák mindig is megtermékenyítő kölcsönhatásban álltak egymással.

Mindkét könyv a szépirodalomhoz tartozik, mindkettő regény, mégis a Gondolat Kiadó – vagyis a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kiadója – jelentette meg őket. Ez is arra vall, hogy történelmi és művelődéstörténeti szempontból is komolyan kell vennünk e műveket.

Lissák tanár úr avatott be minket a Távolság-Kelet – mindenekelőtt India – titokzatos világába és az emberlétnek akkoriban nemigen emlegetett lehetőségeibe – egyebek közt a jóga vagy a hipnózis rejtélyeibe – is. Tette ezt egy olyan világban, amikor óráin igen sűrűn jelentek meg szakfelügyelők, akik persze minden áron a hivatalos történelmet és irodalomtörténetet, az elvárt és erőltetett ideológiát akarták visszahallani. Lissák György fantasztikus diplomata volt, mesterien tudott bánni az emberekkel. Az árgus tekintetű szakfelügyelők előtt mindig remekelt az osztály, hiszen minden kérdésre jelentkeztek vagy húszan, ugyanis bármiféle összebeszélés híján is biztosak lehettünk abban, hogy a tanár úr pontosan tisztában van azzal, melyikünk mit tud, és mindig csak olyan embert fog föl szólítani, aki az adott kérdésre tudja a jó választ.

Tanítványait jól ismerte, személyiségük fejlődését egyéenként is segítette. Hatodikos vagy hetedikos lehettem, amikor nekem szegezte a kérdést:

– Hány regényt olvasott már el a száz kötetes Jókaiból, Károly?

(Akkoriban ugyanis nem az volt a divat, hogy a tanárok leguggoltak a diákok szintjére és bratyiztak velük, hanem arra igyekeztek lehetőséget adni, hogy mi kezdjünk el fölkapaszkodni azokba a magasságokba, ahol ők voltak. Ennek egyik jele volt, hogy a mi iskolánkban a tanárok – mintegy a megelőlegezett bizalom jeleként – minden felső tagozatost magáztak.)

– Talán, ha harmincat – feleltem.

– Nem restelli magát? Mit gondol, mikor adódik még az életben ennyi ideje és ennyi lehetősége az olvasásra?

Más alkalommal pedig én fordultam hozzá:

– Tanár úr, kérem, ezt és ezt a könyvet (amelyről egyébként valószínűleg éppen tőle hallottam) sehogy sem tudom megszerezni: nincs belőle példány a könyvtárban, és az antikváriumban sem bíztattak semmivel.

1 A kifejezés azoktól származik, akik a nem emberi civilizációkkal való kapcsolatteremtés lehetőségeiről gondolkodnak, és azt a lehetőséget jelölik vele, amikor a földönkívülieknek nemcsak a nyomait és a nekünk küldött üzeneteit érzékelhetjük, hanem a velük való személyes találkozásra is lehetőségünk adódik.

Lissák tanár úrról azt beszélték, hogy valaha sok ezer kötetes, hihetetlenül gazdag könyvtára volt, amely azonban a főváros ostroma során leégett. Természetesen a háború után is felgyülemlettek a könyvei, de már nem módszeresen gyűjtötte őket, nem igyekezett pótolni azt, ami a szeme láttára odaveszett. Rám mosolygott:

– Ne aggódjon, Károly! A megfelelő könyvek a megfelelő időben mindig megtalálják a megfelelő embert.

Lissák György 1953-tól 1965-ig szolgált a dunakeszi II. Sz. Általános Iskolában, ahová Uray György 1958-ban került. Az ő személyes sorsában az Alagra ítéltetés már enyhítésnek számított, hiszen pályakezdőként a budai szülői háztól még távolabbra: a nógrádi dombok között megbúvó Bujákra „irányították”. Az ottaniak a mai napig őrzik jó emlékezetükben, hálás szívvel és nagy tisztelettel emlegetik a „Tanár Urat”, aki a tanítás mellett az ott még pislákoló néphagyományok felélesztésén is munkálkodott. Amikor Czigány Tamás, a neves filmrendező a *Tavaszbujákon* című néprajzi filmjét forgatta, Uray tanár úrban lelta meg azt a segítőt, kinek emberi kapcsolatai és személyes hite révén a helybeliek a pestiek előtt – illetve a film közvetítésével az ország nyilvánossága előtt

Uray György

– feleleveníthették mélyen gyökerező tradícióikat.

Dunakeszi történeti hagyományai roppant hézagosak. (Nomen est omen, hiszen maga a Keszi törzsnév eleink *töredék* jelentő szava.) Uray György, a régészet iránt is érdeklődő történelemtanár, igyekezett összegyűjteni a római korból ránk maradt, itt-ott kallódó kerámiákat és bélyeges téglákat, valamint az Avar-árokból így-úgy előkerült népvándorláskori leleteket. Fájdalom, hogy – az irodalmi színpadnak is sok éven át helyet adó – Petőfi Sándor Kultúrotthon leromlásával és gazdátlaná válásával ez a gyűjtemény is ebek harmincadjára jutott.

A tanár úrról tudtuk, hogy történelem-ének szakos, mégis kizárólag énekórán találkozhattunk vele, ami akkor is felüdülést jelentett volna a nehéz tantárgyak között, ha éppen csak énekelgetünk. Csakhogy az ő órái rendhagyóak voltak. Az éneklés és szolmizálás mellett fölvezette nekünk a zenetörténet és a művelődéstörténet érdekfeszítő epizódjait is. Emellett azon igyekezett, hogy a legrangosabb művészetbe is belekóstolhassunk. Óráin mindennapos volt a lemezhallgatás. Hatan is kellettünk ahhoz, hogy mondjuk, a földszintről az emeletre felcipeljük órájára az iskola hangszerét, a harmóniumot, amelyen aztán varázslatos darabokat szólaltatott meg. Mire befejeztük a felső tagozatot, valamennyiünk fülében ismerősen csengett a D-moll toccata vagy éppen a Holdfény szonáta. Nem csupán a dallamok bűvöltek el minket, hanem az előadásmód is. A tanár úr példáján ráérezhettünk arra az átlényegülésre is, amely a művészet révén az embert hétköznapi fölé emeli.

Nyilvánosan sosem beszélt róla, honnan is tudhattuk volna, hogy Uray György eredetileg karmesternek készült, s zongorajátéka még Ferencsik Jánost is elbűvölte egykor. Fölvenni viszont a rangos támogatás ellenére sem vették föl a Zeneakadémiára, mert nem volt megfelelő származású. Akkoriban

ugyanis egy neves – és egy koncepciós perben, ha alaptalanul is, de megvádolt – építész fiának lenni nem számított a legjobb ajánlólevélnek. Így lett belőle ének-történelem szakos tanár. Azt, hogy kétszakos, tudtuk róla, de hogy a történelem-tanítás lehetőségétől politikai okok miatt fosztották meg, arról fogalmunk sem volt.

Hiányérzetünk sem alakulhatott ki ezzel kapcsolatban, hiszen óráit úgy intézményesítette, hogy a tantárggyal kapcsolatos – természetesen fontosként kezelt – dolgainkat az óra elején „letudtuk”, ezért aztán az énekóra utolsó harmadát a világ más szeleteinek szentelhetjük. Így avatott be bennünket kedves korszakaiba: az ókori Mezopotámia és Egyiptom világába vagy éppen honfoglaló eleink életébe. Hallottuk tőle Amerika és az inka birodalom spanyolok általi leigázásának történetét, és általa árnyaltabb képet kaptunk a történelmünk török-magyar fejezetéről is. Nagyon szerettük, amikor „szabadegyetemnek” nyilvánította az utolsó tizenöt percet, és ennek keretében faggathattuk őt a világ dolgairól. Válaszaiban sosem önmagát helyezte előtérbe, szavainak mégis személyes hite volt. Előző – legelső – munkahelyének, a bujái iskolának és a kis nógrádi falu életének epizódjaiból is gyakran idézgetett, de szavaiból egy pillanatig sem érződött keserűség, noha nem saját akaratából került oda, hanem ezt számúzetésként mérték rá.

Rengeteg szakkör működött az iskolánkban. Ezek zömét tanárok vezették, de akadt olyan is, amelyik egy-egy valamiben különösen jártas diáktársunk köré szerveződött. Az, hogy Uray György jegyzetté emelkedő énekkart szervezett, magától értetődő volt, de mi például a tanár úrral hét nyelven beszélő bábszínházat építettünk, bábokat farigcsáltunk, és együtt próbálgattuk a rögtönzést az általa megadott témák és helyzetek mentén.

Talán ennek folyománya volt, hogy színházat csinálni is hívott bennünket. A régi faluban és Műhelytelepen egyaránt komoly hagyományai voltak a „műszíneknek”, s ennek keretében a helyiek annak idején

Olvasópróbán

elsősorban népszínműveket és operetteket adtak elő a rokonokból, ismerősökből verbuválódó közönség szórakoztatására. A Járműjavító – mindenki által csak Magyarságként emlegetett, bár már régóta József Attila nevét viselő – művelődési otthona sok évtizeden keresztül otthont adott a költészetnek is: volt szavalókórusa és akadtak itt a fővárosban is szívesen látott, országos hírű versmondók is, mint Zöldi Sándor vagy Sellei Zoltán.

Az idősebbek azt mesélték, hogy annak idején, ha valaki a Járműjavítóba jelentkezett, megkérdezték tőle: mihez ért? A zöldfülűek ilyenkor többnyire azt felelték, hogy lakatos vagy gyök, asztalos vagy éppen mázoló... Azt látom a segédlevelén – mondta a főtanácsos úr –, de mit fog köztünk munka után csinálni? Énekel majd a kórusban? Focizni fog a Magyiban? A fúvószenekarunkba áll be, vagy a természetjáróinkkal túrázik?

Az ötvenes években azonban nemigen szerették az önmagukat tudatosan képező és továbbépítő, öntudatos, összetartó munkásokat, hiába hirdették róluk fennen, hogy ők a társadalom vezető ereje. Nem pártolták a civil szerveződések sem, így – ha nem is számolódott fel teljesen, mégis – elerőtlenedett, helyell-közzel meg is tört az öntevékenység.

Ilyen közegben kezdett el színházat csinálni 1960-ban, Dunakeszin Uray György. Akkortájt országosan is új lendületre kapott az amatőr színjátszás. Egyre-másra alakultak az irodalmi színpadok, hogy a szórakoztató színházi hagyományt valami rangosabbal és fontosabbal váltsák föl szerkesztett műsorok és pódium-előadások révén. Az első műsor egy Radnóti-est volt a Petőfi Sándor Művelődési Házban. A fekete pulóveres versmondók a színpadon csak alakzatokat váltottak, egyébként viszont a mozdulatlanság fegyelme – és figyelme – jellemezte az előadást. A hangulatos és erőteljes fényhatásokban azonban már megmutatkoztak egy, a látvánnyal is hatni tudó színház elemei. Ezzel az előadással született meg a Dunakeszi Radnóti Miklós Irodalmi Színpad.

Uray György rendez a Pincészínházban

Ezután a – színháztechnikailag sokkal jobban felszerelt – József Attila Művelődési Ház adott teret a színpadnak, amelynek tagjai az ottani együttes és a tanár úr által idehozott fiatalok köréből kerültek ki. Akkoriban puhult fel és vált nyitottabbá a politikai rendszer, és enyhültek a hidegháborús feszültségek is, így a hatvanas években szinte napról napra tárgult a világunk – egyebek között azáltal, hogy mind nagyobb és nagyobb szelete vált hozzáférhetővé a kortárs nyugati és keleti irodalomnak egyaránt. A következő összeállítás, amelyet *Emberként élni* címmel adtunk elő, főként Jevtusenko, Voznyeszenskij és Vinokurov verseire épült, akik merész és fontos dolgokat mondtak el a világunkról, mégsem voltak támadhatók, hiszen a szovjet költészet oszlopainak számítottak. Ebben a műsorban persze más világok képviselői is teret kaptak: így például a görög Jannisz Ritszosz. Az estnek volt némajátékbetéje is. Uray később is arra törekedett, hogy mind színházszerűbbé tegye az eredeti felfogás szerint puritán, szerkesztett műsorokat. Emlékezetes alkotása volt például a Fővárosi Művelődési Ház Egressy Gábor Irodalmi Színpadával (amelynek egyébként szintén egyik meghatározó művészegyénisége volt) közösen megvalósított *Carmina Burana*, amelyet a középkori diákköltészet darabjaiból és François Villon verseiből állított össze úgy, hogy beleszötte Carl Orff zenéjét, és helyenként táncbetétekkel is gazdagította az előadást.

A Nádasy Kálmánnal folytatott rendezői tanulmányai

vizsgadarabjaként a pestiek és a telepiek összefogásával állította színre – Magyarországon elsőként – Friedrich Dürrenmatt *Fizikusok* című drámáját. Ebben tűnt fel Ronyecz Mária, akiből később vezető színész lett, noha szépen ívelő pályájának méltatlanul korán vetett véget a halál. Felejthetetlenül alakította a Doktorkisasszony szerepét Uray Judit előadóművész, a tanár úr első felsége. A komoly visszhang és siker ellenére a keszies háttérbe szorítva érezték magukat, és ez olyan mély válságba sodorta az együttest, hogy csaknem felbomlott.

Ekkortájt indult Dunakeszin a gimnázium. Az első évfolyamok az alagi iskola – időközben már kétszer is jelentősen bővített – épületében kaptak helyet, és az általános iskolának több tanára őket is tanította. Uray György ösztönzésére a legelső évfolyamból viszonylag sokan csatlakoztak a színpadhoz, de a későbbi évfolyamokból is többen szegődtek hozzánk. Egy-két régebbi taggal együtt voltaképpen ők alkották annak a Társulatnak a magját, amely – korántsem változatlan összetételben, de töretlenül – máig is működte az Uray György Színházat.

A tanár úr az újjáalakult együttesel a Petőfiben szinte előről kezdte a munkát. Hosszú időt szánt a felkészülésre. Tanultunk beszéd- és mozgástechnikát, színész mesterséget. Fejenként egy-két verset a végtelenségig csiszoltunk. Emellett elindult az Akadémia, melynek keretében Uray György és az általa kiválasztottak adták át tudásukat, tágitották a világunkat. Sokfelől közelítve próbáltuk megérteni a művészet és az ember lényegét. Előadásokat hallgattunk vallástörténetről, festészetről és zeneelméletről, sőt belekóstoltunk előlünk rejtegetett világnézetek tiltott gyümölcseibe is. Emellett két kezünkkel építettünk magunknak egy kamaraszínpadot a művelődési házban, ahol a nagyszínpadot és az emeletet veszélyesnek nyilvánították és lezárták.

Ismét verses összeállításokkal léptünk a közönség elé. Szabó Lőrinc-, József Attila-, Juhász Ferenc- és Pilinszky János estjeink voltak talán a legemlékezetesebbek. Újra indítottuk az Irodalmi Presszót, ahol hetente tartottunk ismeretterjesztő előadásokat, felolvasóesteket, és író-olvasó találkozókot, tárlatokat szerveztünk. Ezt követően kerültek sorra az egyfelvonásosok: Samuel Becket, Tennessee Williams és Balázs Béla művei. *A kékszakállú herceg vára* lett az első olyan repertoárdarab, amely a következő évtizedekben is rendre felelevenedett a társulat műsorában.

A hatvanas évek második felében – hogy, hogy nem – elég sok pesti fiatal is bekapcsolódott a munkába. Egyikük Kovács Zsuzsa volt, aki mind a magánéletben, mind a színházcsinálásban Uray György méltó társává vált.

A tanár úr nevéhez fűződő irodalmi adaptációk egyik legkiemelkedőbb példája a *Gilgames* eposz színpadra vitele volt,

és ekkortájt vállalkoztunk Aiszkülosz: *Leláncolt Prométheusz*ának bemutatására is. Akkor már országos szervezetségű volt az amatőr színházi mozgalom, és a különböző városokban megrendezett országos találkozókön valódi erőt tudott felmutatni: figyelemreméltóan új tartalmakat és művészi megoldásokat. Így adódott, hogy például a *Prométheuszt* az egri vár tömlőcbástyáján éppúgy eljász-

A Pincészínház 1996-os plakátja

hattuk, mint a debreceni Egyetemi templom homlokzata által kínált nagyszerű háttérben.

Uray György olyan vezető volt, aki teret mert és tudott adni azoknak, akik a szerkesztés és a rendezés terén is szerették volna megmutatni magukat, akár társulati tagok voltak, akár vendégek. Többek között itt kezdte a szárnyait próbálgatni Hegedűs Tibor, az Utcaszínház alapítója, vagy Gabnai Katalin, akiből a hazai drámapedagógia nagyasszonya lett.

A színpad fennállásának tizedik évfordulója alkalmából Uray György kezdeményezésére rendezték meg első ízben a Dunakeszi Művészeti Napokat, amely lényegében összművészeti fesztivál volt, és a mai napig folytatódván jelenleg is a város legrangosabb művészeti eseménysorozata.

Az első évtized elmúltával eredeti nevünkől elhagytuk az „irodalmi” jelzőt, és a hetvenes években egyre inkább valódi színházzá nemesedett a Dunakeszi Radnóti Miklós Színpad. A műsorban alkalmilag fel-felbukkantak még szerkesztett összeállítások, de az eredetileg nem színpadra szánt alkotások is dramatizált formában, színdarabjelleggel kerültek közönség elé. Ezek sorából feltétlenül ki kell emelni a *Száll a kakukk fészkére* című előadást, amely Ken Kesey regényének Uray György által átdolgozott és színpadra állított változata volt.

Rendező-tanárként a hetvenes évektől kezdve játszott komoly szerepet a szakmai közéletben, hiszen ő lett Pest amatőr színházi területének a felelőse, gazdája. Ekkor indultak el a széles körű, rendszeres képzések. Az alapvető cél a csoportvezetők, a rendezők felkészítése volt, hiszen ezáltal lehetett a nem hivatásos színjátszó együttesek és a diákszínpadok munkájának színvonalát emelni. Tanítványainak egyike – Lőkös Il-dikó – például hivatásos, kőszínházi dramaturg lett.

Ez idő tájt munkálta ki Uray György azt a művészi arculatot, melynek révén a társulattól a nyolcvanas évektől kezdve valódi alternatív színház lett. Mérföldkő volt a harmadik évtized elején az újabb kétkezi színházépítés a József Attila Művelődési Központ pincéjében. Egyebek közt azért, mert hihetetlenül intim az a közelség, amelyet ez a tér teremt a játékos és a nézők között. A színészek így szinte védtelenül kénytelenek feltárukolni a közönség előtt, másrészt viszont olyan meghitt lehet a kapcsolatuk, hogy abban a kifinomult, visszafogott kifejezőeszközök is megélnék és hatnak.

Olyan szerzők fémjelzték a Dunakeszi Pincészház működését, mint Per Olov Enquist, Edward Albee, Samuel Becket, Agatha Christie, Molnár Ferenc, Jean Genet, Ingmar Bergman és Tennessee Williams. Ebben az időszakban Uray György már az országos alternatív színházi mozgalomnak is elismert tekintélye, vezetője. Elindítja a Prológus Színiiskolát, amely aztán szimbiózisban dolgozik, és rendszeresen együttműködik a társulattal. Az itteni tanítványok közül már ismert színész: Kéri Kitty, Nyári Zoltán, Rajkai Zoltán és Turek Miklós, valamint a bábszínésznek is kiváló Ruszina Szabolcs.

Felelőtlenül leegyszerűsítő képet adna Uray György tanári és mesteri működéséről, ha csak azok egy részét hoznánk szóba, akik végül is hivatásos színházi emberekké váltak, hiszen a

Uray György rendezés közben

mindenkori társulat kebelében és hatókörében rengeteg személyiség gazdagodott a művészet szeretetével és értésével, s kapott életre szóló útavalót akkor is, ha később egészen másfelé kanyarodott a sorsa. Különleges tisztelet illeti azokat is, akik éveken, évtizedeken keresztül valódi elhivatottsággal csinálták, csinálják ezt a színházat anélkül, hogy profi létre ácsingóznának. Köriükből hadd emeljek ki – mintegy jelképként – egyetlen nevet: Tóth Györgyét, aki az együttesnek legrégebb, a kezdetektől egészen – 2004-ben bekövetkezett – haláláig folyamatosan munkálkodó tagja volt

A tanár úr egyébként mindenkor vállalta a felelős értelmiségi léttel járó közéleti szerepeket is. Annak idején értelmiségi klubot szervezett Dunakeszin, részt vállalt az első önkormányzat kulturális bizottságának munkájában, életre hívta és a kezdetekben vezette is a Waldorf-iskolát.

Amikor az agydaganat rohamosan megfosztotta őt a cselekvés lehetőségeitől – mindenekelőtt kitüntetett eszköztől: a beszéd képességétől –, nem adta fel. A műtétek után nagyon mélyről indulva küzdötte vissza magát a tevékeny életbe – így a színházcsinálás terepére is. A szervezetén újra elhatalmasodó betegség azonban nem engedélyezett számára sok időt, végül is lebírta őt, de csak a testét, a fizikai jelenlétét vehette el tőlünk. A vele – a velük – való találkozásoknak termékeny, mércét és erőt adó emlékét, nyomát viszont nem képes felemészteni a porhüvely mulandósága.

A XX. század harmincas, negyvenes éveiben az Egyesült Államokban az ott tevékenykedő kiváló magyar tudósokat, akik kivételes szellemiséget és ragyogó eredményeket mutattak fel, az akkori tudományos közéletben marslakókként emlegették. Különleges szerencsénkre nekünk ebben a – mára már várossá nőtt – községben megadatott, hogy olyan tanáremberekkel találkozzunk, mint Lissák György és Uray György, hogy olyan szellemi nagyságok közelében formálódhassunk, mint ők voltak.

Köszönjük, Tanár Urak! És tiszteletünk a marslakóknak!

E tanulmány a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola 2003/04-es évkönyvében megjelent „Egy tanítvány emlékei” című írás bővített, átdolgozott változata.

